

เอกสารวิชาการ

Academic Focus

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส
ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

สำนักวิชาการ
สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร
ISBN 2287-0520

ดาวน์โหลดเอกสารได้จาก <http://www.parliament.go.th/library>

Academic Focus

กันยายน 2559

สารบัญ

บทนำ

ที่มาของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

ดัชนีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

ระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

ประโยชน์ของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา

บรรณานุกรม

เอกสารวิชาการอิเล็กทรอนิกส์

สำนักวิชาการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

<http://www.parliament.go.th/library>

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส ในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ

บทนำ

การมุ่งสร้างระบบราชการที่สุจริต เป็นธรรม และเป็นที่ยึดมั่นศรัทธาของประชาชนเป็นเจตนารมณ์ และเป็นที่เชื่อมั่นศรัทธาของประชาชนเป็นเจตนารมณ์

1 สำคัญประการหนึ่งของการบริหารราชการแผ่นดิน

2 แต่ปัจจุบันยังคงมีปัญหาคอร์รัปชันเกิดขึ้น

3 ในระบบราชการ ซึ่งการทุจริตคอร์รัปชันนั้นเกิดจาก

จุดอ่อนสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1. การปฏิบัติงานของ

7 เจ้าหน้าที่ กล่าวคือ ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ผู้ดำรง

ตำแหน่งในหน่วยงานภาครัฐบางส่วนที่ยังคงเห็นแก่

7 ประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม

มีความหวั่นไหวต่อผลประโยชน์ที่จะได้รับการทุจริต

คอร์รัปชัน 2. ระบบการบริหารงานในภาครัฐที่เอื้อต่อ

8 การทุจริตคอร์รัปชัน กล่าวคือ ระบบบริหารงานที่มีอยู่

8 ยังคงมีจุดอ่อนที่เป็นช่องโหว่ให้เจ้าหน้าที่รัฐผู้มีเจตนา

10 ทุจริตสามารถกระทำการดังกล่าวได้ โดยไม่ต้องเข้าสู่

กระบวนการตรวจสอบหรือสามารถพ้นผิดจากเหตุการณ์

ดังกล่าวได้ และ 3. กลไกการปราบปราม กล่าวคือ กลไก

ในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติ

มิชอบที่มีอยู่ยังคงไม่เข้มแข็งพอที่จะเอาผิดผู้ทุจริต

จึงต้องเพิ่มมาตรการในการปราบปรามที่เข้มงวดขึ้น

หรือเพิ่มบทลงโทษให้หนักขึ้น เพื่อให้ผลประโยชน์ที่จะ

ได้รับการทุจริตมีค่าน้อยกว่าโทษที่จะได้รับการ

การทุจริต (ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.),

2559)

ดังนั้น การจะสร้างระบบการบริหารราชการแผ่นดินให้มีภูมิคุ้มกัน รวมทั้งมุ่งจัดและป้องกันปัญหาการทุจริตทั้งปวง จะต้องใช้กลไกของภาครัฐซึ่งก็คือ การพัฒนาเครื่องมือที่จะใช้ประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจ ศรัทธา และไว้วางใจในการบริหารราชการแผ่นดินของภาครัฐและหน่วยงานราชการ เพราะหากไม่มีการประเมิน ประชาชนอาจจะไม่มีทางทราบว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันมากน้อยแค่ไหน เพียงใด ซึ่งการประเมินนั้นต้องเกิดขึ้นทั้งระบบ เพื่อให้เกิดผลที่ดีขึ้นอย่างยั่งยืนต่อประโยชน์สุขของประชาชนและประเทศเป็นสำคัญ

เมื่อคุณธรรมและความโปร่งใสในภาครัฐเป็นเรื่องสำคัญและจำเป็น ในระดับโลกจึงได้มีองค์กรความโปร่งใสสากล หรือ Transparency International ซึ่งได้สร้างตัวชี้วัดระดับการทุจริตขึ้นหรือที่เรารู้จักกันในชื่อ Corruption Perception Index (CPI) ซึ่งเป็นตัวชี้วัดที่สะท้อนภาพลักษณ์ระดับการคอร์รัปชันของประเทศต่าง ๆ ในโลก โดยจะแสดงให้เห็นว่าประเทศใดที่มีรัฐบาลโปร่งใส การบริหารงานเต็มไปด้วยธรรมาภิบาล ตรวจสอบได้ และมีผู้พร้อมแสดงความรับผิดชอบเมื่อกระทำผิด (Accountability) และในทางกลับกันก็แสดงให้เห็นถึงประเทศที่มีปัญหาด้านความโปร่งใส มีรัฐบาลและนักการเมืองที่มิชอบ มีระบบราชการที่ฉ้อฉล ซึ่งสิ่งเหล่านี้ล้วนแล้วแต่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศทั้งสิ้น

สำหรับประเทศไทยได้มีการพัฒนาเครื่องมือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA) ขึ้น เพื่อป้องกันปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการดำเนินงานของหน่วยงานของรัฐ และเพื่อสร้างสุจริตธรรมภาครัฐให้เกิดขึ้น โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ที่มาของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

สำหรับประเทศไทย ภาครัฐได้มีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA) โดยมีที่มา ดังนี้

พ.ศ.	การประเมินคุณธรรมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity Assessment: IA)	โครงการดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ (Transparency Index) โดยศูนย์วิจัยเพื่อต่อต้านการทุจริต ป่วย อิงภากรณ์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ
2552	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ทำบันทึกความเข้าใจกับองค์การต่อต้านการทุจริตและสิทธิพลเมือง (Anti - Corruption and Civil Rights Commission: ACRC) ของสาธารณรัฐเกาหลี	สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้เริ่มพัฒนาดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ

2553	มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับการประเมินคุณธรรมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ(Integrity Assessment) กับสาธารณรัฐเกาหลี	พัฒนากรอบความคิดและเครื่องมือที่ใช้วัดความโปร่งใส โดยได้สร้างดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ
2554	พัฒนาระบบประเมินที่มีมาตรฐานระดับสากลของประเทศไทย (แต่ได้มีการชะลอการพัฒนา)	ดำเนินการครั้งแรก โดยมีหน่วยงานนำร่องภาครัฐเฉพาะหน่วยงานอาสาสมัครในราชการส่วนกลาง
	คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติมีมติให้บูรณาการเครื่องมือการประเมินระหว่างเครื่องมือการประเมินคุณธรรมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity Assessment) และดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ (Transparency Index) เข้าด้วยกัน เนื่องจากแนวคิดของทั้ง 2 ระบบมีความคล้ายคลึงกัน เพื่อสร้างเครื่องมือที่ช่วยเสริมสร้างการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันของประเทศต่อไป	
2555	ศึกษาและประยุกต์แนวคิดของทั้ง 2 ระบบ เพื่อบูรณาการเครื่องมือการประเมินคุณธรรมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity Assessment) และดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ (Transparency Index) เข้าด้วยกันเป็น “การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment: ITA)” ซึ่งเป็นเครื่องมือการป้องกันการทุจริตที่มีรูปแบบและมีความเป็นเอกลักษณ์เหมาะสมสำหรับวัฒนธรรมไทย โดยมีมหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเป็นที่ปรึกษา	

ที่มา: http://www.ocsc.go.th/OCSC/th/files/Ethics/Transparency/ITA_Presentation_08_07_2014.pdf

ดัชนีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ได้กำหนดดัชนีและตัวชี้วัดในการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐที่สำคัญและจำเป็น ดังนี้

ดัชนี	ตัวชี้วัด
<p>1. <u>ดัชนีความโปร่งใส (Transparency)</u></p> <p>คือ การปฏิบัติราชการตามภารกิจของหน่วยงานที่มีความโปร่งใส มีธรรมาภิบาล (Good Governance) ด้วยความเป็นธรรมและมีจริยธรรมในการปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่</p>	<p>1. <u>การดำเนินงานขององค์กร</u></p> <p>ประเมินจากมุมมองการรับรู้ของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และจากหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence - Based) เกี่ยวกับการให้และเปิดเผยข้อมูลการจัดซื้อจัดจ้าง มาตรฐานการปฏิบัติงาน ความเป็นธรรม/ไม่เลือกปฏิบัติ การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการปฏิบัติงานตามภารกิจหลักของหน่วยงาน ผลสัมฤทธิ์การปฏิบัติราชการ และการเข้าถึงข้อมูลตามภารกิจหลักของหน่วยงาน</p>

ดัชนี	ตัวชี้วัด
	<p>2. ระบบการร้องเรียนขององค์กร</p> <p>ประเมินจากมุมมองการรับรู้ของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและจากหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence - Based) เกี่ยวกับระบบการร้องเรียนของหน่วยงาน โดยแบ่งเป็นประเด็นการประเมิน ได้แก่ การตอบสนองข้อร้องเรียน ช่องทางการร้องเรียน และการแจ้งผลร้องเรียน</p>
<p>2. <u>ดัชนีความพร้อมรับผิด (Accountability)</u></p> <p>คือ การปฏิบัติราชการตามภารกิจของเจ้าหน้าที่ อย่างมีความรับผิดชอบตามบทบาทหน้าที่ของตน โดยคำนึงถึงความสำเร็จของงาน</p>	<p>1. <u>ความรับผิดชอบตามการปฏิบัติหน้าที่</u> ประเมินจาก มุมมองความคิดเห็นของผู้รับบริการหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของหน่วยงาน โดยจะวัดระดับความรับผิดชอบตาม การปฏิบัติหน้าที่ของผู้ปฏิบัติงานคือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับความพร้อมในการปฏิบัติงานตาม ภาระหน้าที่ และพฤติกรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่ของรัฐโดยมุ่งผลสำเร็จของงาน</p>
<p>3. <u>ดัชนีคุณธรรมการให้บริการของหน่วยงาน (Integrity in Service Delivery)</u></p> <p>คือ พฤติกรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีการดำเนินการ โดยไม่เป็นธรรมและไม่โปร่งใส ไม่เป็นไปตามกระบวนการ มาตรฐานในระหว่างการส่งมอบบริการหรือขั้นตอน การให้บริการ การเลือกปฏิบัติเมื่อได้รับการเสนอ เงื่อนไขพิเศษหรือจูงใจ เพื่อให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์ ส่วนตน กลุ่มหรือพวกพ้อง หากเจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานมีพฤติกรรมเหล่านี้บ่อยหรือไม่มีเลย และ เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานปฏิบัติงานตามกระบวนการ มาตรฐานหรือขั้นตอนการให้บริการด้วยความเป็น ธรรมแล้ว ก็จะส่งผลให้คุณธรรมการให้บริการของ หน่วยงานดี</p>	<p>1. <u>การรับรู้ข้อมูลการทุจริต (Corruption Perceived)</u></p> <p>ประเมินจากความคิดเห็นที่เป็นการรับรู้หรือเคยรับฟัง เกี่ยวกับ การรับสินบนในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อแลกเปลี่ยน กับการดำเนินงานหรือการให้บริการที่เป็นพิเศษจาก เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ รวมถึงการรับรู้เกี่ยวกับ การให้ความช่วยเหลือเป็นพิเศษเพื่อผลประโยชน์ตอบแทน บางอย่างสำหรับตนเองและพวกพ้องหรือบุคคลอื่นๆ</p> <p>2. <u>ประสบการณ์ตรง (Experience)</u> ประเมินจาก ความ คิดเห็นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกี่ยวกับการถูกร้องขอ ให้เงินพิเศษ เรี่ยไร ขอรับบริจาค หรือความบันเทิง ต่างๆ หรือผลประโยชน์อื่นใดแก่เจ้าหน้าที่ของ หน่วยงานที่ให้บริการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับการดำเนินงาน หรือการให้บริการจากเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐ</p>

ดัชนี	ตัวชี้วัด
<p>4. <u>ดัชนีวัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร (Integrity Culture)</u></p> <p>คือ การปฏิบัติราชการตามภารกิจของหน่วยงานที่ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมตามประมวลจริยธรรมจรรยาวิชาชีพ และมีระบบการต่อต้านการทุจริตอย่างมีประสิทธิภาพ</p>	<p>1. <u>วัฒนธรรมองค์กร</u> ประเมินจากการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ซึ่งยึดหลักคุณธรรมและจริยธรรม หรือเป็นไปตามประมวลจริยธรรมขององค์กร ปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพด้วยความซื่อสัตย์สุจริตและรับผิดชอบ คำนึงถึงประโยชน์ของประเทศเหนือกว่าประโยชน์ส่วนตนหรือกลุ่มหรือพวกพ้อง ปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องเป็นธรรมและถูกกฎหมาย มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่ประชาชนอย่างครบถ้วนถูกต้องและไม่บิดเบือนข้อเท็จจริง การปฏิบัติงานโดยมุ่งผลสัมฤทธิ์ของงาน รักษามาตรฐาน มีคุณภาพ โปร่งใสและตรวจสอบได้ ตลอดจนการปฏิบัติงานที่ยึดมั่นในหลักจรรยาวิชาชีพ</p> <p>2. <u>การต่อต้านการทุจริตขององค์กร</u> ประเมินจากการรับรู้ถึงแผนปฏิบัติการด้านการป้องกันและปราบปรามการทุจริต การเผยแพร่หลักการ แนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการต่อต้านการทุจริต การให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน การเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการพัฒนาและปรับปรุงนโยบายและกระบวนการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน หน่วยงานหรือกลุ่มงานตรวจสอบภายในมีการทำงานอย่างเป็นอิสระ ระบบการตรวจสอบภายในหน่วยงานสามารถป้องกันการทุจริตได้ การนำผลการประเมินการตรวจสอบภายในไปปรับปรุงเพื่อให้งานเกิดประสิทธิภาพและป้องกันการทุจริตได้ การติดตามและตรวจสอบผู้กระทำการทุจริต กระบวนการลงโทษผู้กระทำการทุจริต การใช้จ่ายเงินที่ไม่สมควรและเพื่ออุดหนุนธุรกิจของตนเองหรือพวกพ้อง การเรียกรับเงินพิเศษและการเรียไ้ไรในโอกาสต่าง ๆ การพัฒนาเครือข่ายและสร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนเพื่อป้องกันการทุจริต การจัดให้มีระบบป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อนขององค์กร รวมถึงการรวมกลุ่มของเจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเพื่อการบริหารงานที่โปร่งใส</p>

ดัชนี	ตัวชี้วัด
<p>5. <u>ดัชนีคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน (Work Integrity)</u></p> <p>คือ ระบบการบริหารงานของหน่วยงานที่มีการบริหารจัดการที่ดีมีระบบคุณธรรมความโปร่งใสในการปฏิบัติงาน มุ่งเน้นผลประโยชน์ส่วนรวมดัชนีนี้เป็นการวัดระบบการบริหารงานภายในหน่วยงานในเรื่องของระบบการบริหารงานบุคคล (Personnel Management) การบริหารงบประมาณ (Budget Execution) และความเป็นธรรมในการมอบหมายงาน (Fairness in Work Assignment)</p>	<p>1. <u>การบริหารงานบุคคล</u> ประเมินจากประสบการณ์ตรงและการรับรู้จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานเกี่ยวกับค่าตอบแทนที่ได้รับมีความเป็นธรรมและเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ ความคุ้มค่าของค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรม การสัมมนา การศึกษาดูงานและการได้รับทุนการศึกษา ระบบความก้าวหน้าในตำแหน่งงานที่มีความชัดเจน ระบบเพื่อรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถให้อยู่ปฏิบัติงานแก่หน่วยงานที่มีความเหมาะสม การประเมินความดีความชอบของบุคลากรตามระดับคุณภาพของผลงาน ความพึงพอใจกับสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน ความพึงพอใจในการพิจารณาความดีความชอบของบุคลากร การคัดเลือกบุคลากรเข้ารับการอบรม ศึกษาดูงานที่มีความเหมาะสม ตลอดจนการให้ความอุปถัมภ์แก่บุคคลที่มีผลต่อระบบการบริหารงานบุคคล</p> <p>2. <u>การบริหารงบประมาณ</u> ประเมินจากมุมมองการรับรู้จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณที่มีความโปร่งใสตรวจสอบได้ การบริหารงบประมาณขององค์กรคำนึงถึงความคุ้มค่า ประหยัดถูกต้องตามกฎหมายและตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด</p> <p>3. <u>ความเป็นธรรมในการมอบหมายงาน</u> ประเมินจากประสบการณ์ตรงและการรับรู้จากมุมมองของเจ้าหน้าที่ภายในหน่วยงานเกี่ยวกับการเปิดโอกาสให้บุคลากรในหน่วยงานมีอิสระในการปฏิบัติงานได้อย่างเต็มที่และเสนอแนวความคิดที่แตกต่าง ความเป็นธรรมในการสั่งการ การมอบหมายงานที่เป็นไปตามภารกิจขององค์กรตามที่กฎหมายกำหนดและมีความเหมาะสม มิใช่การสั่งการหรือมอบหมายงานในเรื่องส่วนตัวของผู้บังคับบัญชา รวมถึงผลกระทบทางลบจากการไม่ปฏิบัติงานส่วนตัวของผู้บังคับบัญชาตามที่ได้รับมอบหมาย</p>

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

จากดัชนีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ สามารถจำแนกวิธีเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินที่มาจากหลายแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. จากบุคคลภายนอก โดยใช้วิธีการสำรวจแบบสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า (Face – to – Face interview) และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์

2. จากบุคคลภายใน โดยใช้วิธีการสำรวจแบบส่งแบบสำรวจให้กลุ่มเป้าหมายที่จะทำการสำรวจ (เจ้าหน้าที่ในหน่วยงานเป้าหมาย) ทาง e-mail ร่วมกับการสัมภาษณ์แบบเผชิญหน้า และการสัมภาษณ์ทางโทรศัพท์กับกลุ่มเป้าหมาย

3. จากการเก็บข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence Base) โดยใช้วิธีการส่งแบบสำรวจให้หน่วยงานเป้าหมายกรอกข้อมูลที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริงตามแบบสำรวจและจัดส่งคืนพร้อมส่งมอบเอกสารหลักฐานอ้างอิง

4. จากการใช้ข้อมูลตัวชี้วัดที่หน่วยงานอื่นดำเนินการรวบรวมและจัดทำเป็นดัชนีอยู่แล้ว โดยใช้วิธีการประสานและขอความร่วมมือกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินการเกี่ยวกับดัชนีและตัวชี้วัดเหล่านั้น

การสร้างดัชนีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐถือเป็นกรอบแนวคิดการประเมินที่ทำให้การประเมินมีทิศทางชัดเจนมากขึ้น เพราะการวัดคุณธรรมเป็นเรื่องยากเนื่องจากคุณธรรมเป็นนามธรรม (Abstract) มากกว่ารูปธรรม (Concrete) ที่สามารถจับต้องได้

ระดับการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐจึงเป็นความพยายามที่จะสร้างดัชนีการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐออกมาให้เป็นรูปธรรมเท่าที่ผู้ประเมินจะสามารถทำได้ เพราะหลังจากการจำแนกดัชนีเป็นตัวชี้วัดหลัก ตัวชี้วัดย่อย ประเด็นในการสำรวจ และแปลงไปสู่คำถามที่ใช้ในการสอบถามความคิดเห็นหรือรวบรวมจากข้อมูลเอกสารหลักฐานของหน่วยงานแล้ว ผู้ประเมินจะคำนวณคะแนนคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐโดยรวมออกมา สำหรับเกณฑ์การให้คะแนนค่าดัชนีคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงาน แบ่งเป็น 5 ระดับ (การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment), 2558; สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, ม.ป.ป.) ดังนี้

1. ระดับคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานสูงมาก	= 80 - 100 คะแนน
2. ระดับคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานสูง	= 60 - 79.99 คะแนน
3. ระดับคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานปานกลาง	= 40 - 59.99 คะแนน
4. ระดับคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานต่ำ	= 20 - 39.99 คะแนน
5. ระดับคุณธรรมและความโปร่งใสการดำเนินงานต่ำมาก	= 0 - 19.99 คะแนน

โดยค่าดัชนีคุณธรรมจริยธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานจะมีค่าคะแนนระหว่าง 0 – 100 คะแนน โดยค่า 100 คะแนน หมายถึง ระดับการมีคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานสูงมาก ขณะที่ 0 คะแนน หมายถึง ระดับการมีคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานต่ำมาก

ประโยชน์ของการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใส

การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐจะทำการประเมินหน่วยงานราชการทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น จึงทำให้ทราบถึงสถานการณ์การดำเนินงานและการบริหารงานของหน่วยงานว่ามีความโปร่งใสเป็นธรรมเพียงใด และหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานภาครัฐแต่ละแห่งมีคุณธรรมจริยธรรมปฏิบัติอยู่ในกฎเกณฑ์ที่กำหนดโดยกฎหมายหรือไม่ รวมทั้งมีข้อบกพร่องอย่างไร ซึ่งถือเป็นการประเมินเชิงบวกและไม่ใช้การจับผิด เพราะผลการประเมินที่ได้จะนำมาสู่การวิเคราะห์ พัฒนา ปรับปรุง ขั้นตอนการดำเนินงานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ตลอดจนการพัฒนาเจ้าหน้าที่และผู้บริหารของหน่วยงานในด้านคุณธรรมจริยธรรมให้ดีขึ้น

บทสรุปและข้อคิดเห็นของผู้ศึกษา

อาจกล่าวได้ว่าในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ภาครัฐได้พยายามพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการป้องกันปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเครื่องมือการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ได้กำหนดดัชนีในการประเมินที่คำนึงถึงหลักธรรมาภิบาล จรรยาบรรณสากล และวัฒนธรรมของประเทศไทย รวมถึงข้อเท็จจริงของการทุจริตที่เกิดขึ้นภายในหน่วยงานภาครัฐที่สาเหตุส่วนมากเกิดจากการดำเนินงานของระดับบุคคล หรือเกิดจากปัจจัยทางวัฒนธรรมขององค์กร หรือเกิดจากลักษณะงานและการรับสั่งของต่าง ๆ ที่เอื้อให้เกิดการทุจริตเป็นหลัก และผลการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ถือเป็นจุดเริ่มต้นในการรณรงค์และเสริมสร้างวัฒนธรรมขององค์กร โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่มีความโปร่งใส ความพร้อมรับผิด คุณธรรมการให้บริการของหน่วยงาน วัฒนธรรมคุณธรรมในองค์กร และคุณธรรมการทำงานในหน่วยงาน หน่วยงานจะทราบถึงประเด็นในการแก้ไขปรับปรุง และพัฒนาวิธีการดำเนินงานภายในองค์กร ที่จะนำไปสู่การยกระดับคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานให้สูงขึ้น ได้รับการยอมรับจากผู้รับบริการจากทุกภาคส่วน และเป็นหน่วยงานภาครัฐต้นแบบในการดำเนินงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ให้กับหน่วยงานภาครัฐอื่น ๆ ต่อไป รวมทั้งเป็นการผลักดันให้เกิดองค์การสุจริตธรรมที่มีศักดิ์ศรี (Organizational Integrity) ในภาคราชการทุกระดับในวงกว้างต่อไป

การพัฒนาเครื่องมือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐเป็นการพยายามสร้างเครื่องมือป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันที่มีเอกลักษณ์เหมาะสมกับวัฒนธรรมแบบไทย ๆ เพราะมีความละเอียดอ่อนในการดำเนินการและเป็นเรื่องของจิตสำนึก แต่เครื่องมือดังกล่าวจะเกิดประโยชน์เพิ่มขึ้นก็ต่อเมื่อมีผู้ที่เห็นคุณค่าและนำไปกำหนดเป็นนโยบายเพื่อต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันต่อไป เพราะจะนำไปสู่การบูรณาการการต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชันที่เป็นจริง

อย่างไรก็ตาม เครื่องมือประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ เป็นเพียงส่วนหนึ่งในการป้องกันการทุจริตคอร์รัปชันในภาครัฐเท่านั้น การแก้ไขปัญหาการทุจริตคอร์รัปชัน ในภาครัฐนั้นจะต้องขับเคลื่อนในภาพรวมทั้งระบบ ซึ่งรวมถึงระบบย่อยต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์เชื่อมโยง สอดคล้องกัน โดยการวางระบบสนับสนุนและโครงสร้างพื้นฐานทางด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดกลยุทธ์ โครงการ หรือนวัตกรรมใหม่ ๆ ในระดับหน่วยงาน เพื่อเสริมสร้างระบบ คุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาล การออกกฎหมายและจัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง การสื่อสารทำความเข้าใจเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลโดยให้มีความก้าวหน้า ในหน้าที่การงานซึ่งเป็นผลตอบแทนจากการกระทำความดีและมีการคุ้มครองผู้ให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการ การเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบและติดตาม การปฏิบัติตามจริยธรรมคุณธรรมของข้าราชการ การติดตามสถานการณ์ของบรรดางองค์กร กลุ่มพลังต่าง ๆ ในสังคม รวมถึงการศึกษา วิจัยเชิงลึก เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการพัฒนาขั้นต่อไป การพัฒนาระบบบริหารจัดการภาครัฐที่เอื้อให้ข้าราชการมีมโนสุจริต คิดดี ทำดี โดยการปลูกฝังอุดมการณ์ คุณธรรม และจริยธรรม ให้แก่ข้าราชการ ปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ วัฒนธรรม และค่านิยม โดยการฝึกอบรม ให้คำปรึกษา แนะนำ และจัดการความรู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสริมสร้างศักดิ์ศรีและคุณค่าแห่งชีวิตของตน ซึ่งถือเป็นการบูรณาการการทำงานแนวใหม่ที่มุ่งผนึกกำลังของผู้เกี่ยวข้องในทุกภาคส่วนของสังคม และต้องมีการจัดองค์กร ยุทธศาสตร์ และกระบวนการทำงานที่เป็นระบบสอดคล้องทั้งวงจรร เพื่อเป็นหลักประกันว่าจะได้รับการปลูกฝังและ กลายเป็นค่านิยมของสังคมอย่างยั่งยืนตลอดไป

สิ่งเหล่านี้จะเป็นการลดและปิดโอกาสการทุจริตคอร์รัปชันในวงราชการ และเป็นการสร้างคุณธรรม และความโปร่งใสในการปฏิบัติราชการ รวมทั้งเป็นการขับเคลื่อนให้ส่วนราชการปฏิบัติราชการตามหลัก ธรรมาภิบาลต่อไป

จัดทำโดย

นางสาวพิชฎวรรณ กิติคุณ

วิทยากรชำนาญการ

กลุ่มบริการวิชาการ 1 สำนักวิชาการ

โทร 0 2244 2060 โทรสาร 0 2244 2058

Email : sapagroup1@gmail.com

บรรณานุกรม

- กลุ่มสื่อสารฯ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการ. (21 มีนาคม 2559). การประชุมความร่วมมือในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริต ของประเทศไทย. สืบค้น 4 สิงหาคม 2559 จาก http://www.opdc.go.th/page.php?url=tab_view&cat=N&id=773
- _____. (24 มีนาคม 2559). สำนักงาน ก.พ.ร. ประชุมเตรียมความพร้อมดำเนินงานเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตของไทย. สืบค้น 4 สิงหาคม 2559 จาก http://www.opdc.go.th/page.php?url=tab_view&cat=N&id=779
- _____. (25 มีนาคม 2559). การประชุมความร่วมมือในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตของประเทศไทย (Integrity Review of Thailand). สืบค้น 4 สิงหาคม 2559 จาก http://www.opdc.go.th/page.php?url=tab_view&cat=N&id=780
- การประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment). (14 กรกฎาคม 2558). สืบค้น 4 สิงหาคม 2559 จาก <http://thaipublica.org/2015/07/hesse004-nacc-4/>
- คณะอนุกรรมการจัดทำดัชนีวัดความโปร่งใสในสังคมไทยเฉพาะหน่วยงานของรัฐ ศูนย์วิจัยเพื่อต่อต้านการทุจริต ป่วย อึ้งภากรณ์ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (ตุลาคม 2555). ดัชนีวัดความโปร่งใสของหน่วยงานภาครัฐ พ.ศ. 2555. กรุงเทพฯ: เล็กอินเตอร์เน็ต.
- วาระแห่งชาติด้านจริยธรรม ธรรมาภิบาล และการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐ. (18 ธันวาคม 2549). สืบค้น 4 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.ogad.ago.go.th/dagsu/images/stories/v50/v1.50.pdf>
- ศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต (ศปท.). (30 มีนาคม 2559). สรุปผลการประชุมความร่วมมือในการเสริมสร้างความซื่อสัตย์สุจริตของประเทศไทย (Integrity Review of Thailand). สืบค้น 25 สิงหาคม 2559 จาก http://www.nesdb.go.th/ewt_w3c//ewt_dl_link.php?nid=5778
- สุจริตธรรมภาครัฐ. (19 กรกฎาคม 2559). ไทยรัฐออนไลน์. สืบค้น 4 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.thairath.co.th/content/666519>
- สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). การประเมินคุณธรรมการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity Assessment). สืบค้น 5 สิงหาคม 2559 จาก http://www.ocsc.go.th/OCSC/th/files/Ethics/Transparency/ITA_Presentation__08_07_2014.pdf
- _____. (2558). แนวคิดการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (Integrity & Transparency Assessment : ITA). สืบค้น 8 สิงหาคม 2559 จาก <http://www.pacc.go.th/index.php/ita>